

KLEŇOVÁ, V. *Darovanie s príkazom v rímskom práve*
Praha: Leges, 2019, 362 s.

Slovenská kniha *Darovanie s príkazom v rímskom práve*, vydaná v roce 2019 v pražském nakladatelství Leges, je dílem doc. JUDr. Veroniky Kleňové, Ph.D., působící na Právnické fakultě Trnavské univerzity v Trnavě. Tak jako ve svých předchozích monografiích také zde autorka dostala svému renomé a předkládá právníce veřejnosti mimořádně kvalitní publikaci založenou na důsledné vědecké práci a přesvědčivé argumentaci. V loňském roce byla kniha vydána také v německém jazyce v nakladatelství Böhlau – Verlag pod titulem *Die Schenkung unter Auflage im römischen Recht*¹, a proto bych touto recenzí ráda připomenula původní slovenské vydání.

Kniha je členěna do čtyř velkých částí, které jsou dále děleny na jednotlivé kapitoly. V *Úvodu* autorka podrobně popisuje stav dosavadního poznání problematiky darování s příkazem a vytyčuje otázky a problémy, na které chce v knize odpovědět. Po tomto úvodu následuje první část knihy nazvaná *Darovanie v rímskom práve a jeho vývoj*, která obsahuje celkem tři kapitoly, ve kterých je podán obecný výklad darování, včetně stručného vývoje, definice pojmu darování a omezení ustanovené Cinciovým zákonem.

Ve druhé, a nejrozsáhlejší, části knihy nazvané *Klasické právo* se autorka zabývá tématem darování v kontextu klasického práva. V této části knihy jsou nejdříve rozebírána kritéria, která musela být splněna, aby se mohlo jednat o darování. Na základě úvodního výkladu následně autorka shrnuje, že darování není slučitelné s právem dárce na vrácení daru, a pomocí výkladu citací z primárních pramenů (*Digesta* či *Codex*) na příkladech rozebírá rozdíly mezi darováním a jednoúčelovým odevzdáním do vlastnictví (*datio ob rem*). Poté blíže popisuje rozdíly mezi prostým převodem vlastnictví k věci na určitou dobu s účelem používání věci (*negotium*), převodem vlastnictví k věci na určitou dobu s tímž účelem, avšak kdy zároveň bylo umožněno osobě, které bylo vlastnictví takto postoupeno, aby si mohla ponechat ve vlastnictví plody vzešlé za dobu trvání tohoto vlastnictví (*negotium mixtum cum donatione*), a darováním otroka bez ohledu na to, kdy má obdarovaný otroka propustit (*donatio ea lege, ut manumittas*).

Následuje výklad a rozbor darování mezi manžely, mezi nimiž je zařazeno darování prospěchu nabytého v souvislosti s propuštěním otroka, darování pozemku za účelem pohřbu, darování uskutečněné manželkou manželovi za účelem, aby manžel dosáhl určité hodnosti či aby mohl pokrýt výdaje spojené s výkonem úřednického postu, a darování za účelem pokrytí nevyhnutelných nákladů obdarované manželky (*donatio manumissionis causa, donatio sepulturae causa a donatio honoris causa*). Autorka se dále věnuje výkladu darování pro případ smrti (*donatio mortis causa*) a to ve dvou formách: darování

¹ Die Schenkung unter Auflage im römischen Recht, Forschungen zum Römischen Recht – Band 064, Böhlau Verlag Köln, 1. Auflage, 2023.

s odkládací podmínkou, kdy dárce podmínil převod vlastnictví svou smrtí v hrozícím nebezpečí, a dále okamžitý převod vlastnictví darováním na obdarovaného s výhradou vrácení daru v případě, že dárce hrozící nebezpečí přežije, nebo obdarovaný zemře dříve než dárce. Na tento typ darování je navázáno rozbořením darování s rozvazovací podmínkou, a to darováním mezi snoubenci.

Část zabývající se klasickým právem autorka uzavírá rozbořením žalob na splnění příkazu, kdy jejichž pomocí mohl například dárce pozůstalosti přinutit obdarovaného, aby ho hájil v procese proti pozůstalostním věřitelům (*actio praescriptis verbis*), a výkladem příkazů obsažených ve stipulacích.

Zatímco ve druhé části knihy jsou kapitoly obsahově uspořádány podle výkladu jednotlivých typů darování či podle otázek, které vstaly, třetí část knihy *Konstitúce tretieho storočia* je uspořádána odlišně, a to chronologicky podle jednotlivých císařů, za kterých byla úprava darování měněna. Autorka začíná výkladem právní úpravy za císaře Alexandra Severa a následují císaři Valerianus a Gallienus, Diocletianus a Maximianus. Ve čtvrté části nazvané *Justiniánske právo* pak pojednává o úpravě darování a o žalobách na nesplnění příkazu podle justiniánského práva.

Z výše uvedeného shrnutí obsahu knihy je zřejmé, že autorka se v knize zabývá všemi nuancemi souvisejícími s problematikou darování s příkazem a knize jako takové není po obsahové a odborné stránce co vytknout. Dovolím si tedy uvést pouze pár poznatků, na které jsem při četbě knihy narazila.

V první řadě je potřeba upozornit, že výhodu pro plynulost čtení bude mít čtenář znalý nejen latinského, ale také německého jazyka, protože místy jsou citováni přímo němečtí autoři bez dalšího překladu.

Autorka se opravdu podrobně věnuje jednotlivým otázkám, které vytyčila v úvodu, a je vidět logická návaznost jednotlivých témat, čímž je čtenáři usnadněno pochopení problematiky. Co je nutné vyzdvihnout, tak je citování a překlad latinských pramenů s následným výkladem. S ohledem na právněromanistickou tematiku je práce založena na kazuistických pramenech, stanoviscích klasické jurisprudence, která vycházela z dobové praxe. To činí výklad konkrétnější a zajímavější a argumentaci pak přesvědčivější.

Za každou kapitolou je uveden částečný závěr, který vždy shrnuje danou kapitolu a pokud mně vstaly v průběhu kapitoly jakékoliv otázky, v tomto částečném závěru jsem si vše mohla ujasnit.

Je zřejmé, že kniha není učebnicí pro vysokoškolské studenty, a že je určena pro užší publikum, ale díky rozsahu a detailům, kterým se autorka tématu věnuje, bude kniha jistě přínosným literárním zdrojem jak pro akademickou veřejnost, tak pro odborníky řešící složité právní otázky v praxi. Ačkoli kniha nazvána *Darovanie s príkazom v rímskom práve*, je přínosem pro všechny, kteří se budou zabývat nejen samotnou úpravou darování v římském právu, ale i dalším tématům například z oblasti závazkových práv, převodu vlastnictví či majetkových poměrů mezi manžely.

Vzhledem širokému využití a kvalitnímu zpracování tématu je potěšující, že kniha byla vydána v německém jazyce, čímž se dostane do povědomí většího okruhu čtenářů, což si zaslouží.

Adéla Brtková